

LBRIS

We know
books

PHILIPP VANDENBERG

Făuritorul de oglinzi

editura rao

CUPRINS

Personajele	9
La început, sfârșitul	13
Capitolul I Oglinzile din Mainz	23
Constantinopol	41
Capitolul II Secretul zarului	42
Capitolul III Diavolul își vâă coada	87
Capitolul IV Serbarea de la curtea împăratului	129
Capitolul V Partea întunecată a vieții	165
Capitolul VI Soarta în glob	189
Veneția	228
Capitolul VII Umbra crimei	229
Capitolul VIII Libertate și ispită	256
Capitolul IX Blestemul artei tipăritului	287
Capitolul X Cele două fețe ale vieții	320
Capitolul XI Iubire adevărată și sentimente false	349
Capitolul XII Foșnetul ciudat din urechile dogelui	396
Capitolul XIII Visele lui Lorenzo Pazzi	431
Capitolul XIV Mânia cerului și a iadului	462

Mainz	502
Capitolul XV Femeia cu ochi negri	503
Capitolul XVI Cunoștințe dobândite în pădure	534
Capitolul XVII Durerea din umbra iubirii	557
Realitatea	592

PERSONAJELE

Michel Melzer – făuritor de oglinzi
 Ursa Schlebusch – soția timpuriu decedată a
 făuritorului de oglinzi
 Editha – fiica meșterului și a soției sale, Ursa
 Johannes Gensfleisch – numit ulterior Johannes
 Gutenberg, calfa lui Melzer
 și dușmanul de o viață al
 acestuia
 Gero Morienus – negustor de stofe bizantin de origine
 germană, care a pus ochii pe Editha
 pe când aceasta era încă o copilă
 Magistrul Bellafintus – profesor și alchimist din Mainz
 Chrestien Meytens – medic călător din Flandra
 Ali Kamal – tânăr egiptean, răzbate în viață ocupân-
 du-se cu afaceri dubioase
 Rhea – mama lui Ali
 Meșterul Lien Tao – prim secretar al misiunii chineze
 la Constantinopol
 Tse-hi – slujnica timidă a acestuia
 Sin-shin – al doilea secretar al misiunii chineze

Albertus di Cremona – legat papal înveșmântat în catifea verde
 Simonetta – cântăreață venețiană la lăută, marea iubire a meșterului
 Jacopo – fratele acesteia, victimă a unei erori
 Johannes Palaiologos – împărat al Constantinopolului, conducător cu ifose care explică de ce Imperiul Bizantin a decăzut
 Panaiotis – renegat bizantin, care trece prin zidul înconjurător al Constantinopolului
 Hamid Hamudi – general de cavalerie al împăratului
 Alexios – intendent al curții împăratului
 Enrico Cozzani – trimis al dogelui republicii Genova
 Felipe Lopez Melendez – vraci, astrolog al curții și cumnat al regelui Alfons al Aragonului
 Cesare da Mosto – nepot al papei Eugen al IV-lea, îi plac jocul, femeile și funcția unchiului său
 Nikephoros Kerularios – patriarh al Constantinopolului
 Theodora – prostituată bizantină în vârstă de 13 ani, pe cât de palidă, pe atât de iubită
 Byzas – astrolog îndoielnic
 Murat – sultan turc, cunoscut doar din auzite
 Daniel Doerbeck – armator venețian de origine germană
 Ingunda – ciudata lui soție și o caravelă rapidă purtând același nume

Giuseppe – servitor al familiei Doerbeck, pe care îl cheamă de fapt Josephus, originar din Augsburg
 Domenico Lazzarini – comandant de vas, vanitos și perfid
 Pietro di Cadore – armator venețian
 Cesare Pedrocchi – avocat lacom, denumit de venețieni *il drago*
 Messer Allegri – arhitect și președinte al Consiliului celor Zece
 Padre Tullio – călugăr-cerșetor care poate arunca o privire în Împărăția Cerurilor
 Niccolo – denumit *il capitano*, rege al cerșetorilor cu un trecut tragic
 Capitano Pigafetta – șef al poliției din Veneția
 Francesco Foscari – doge al Veneției, urmărit de foșnetul mării și înconjurat de dușmani
 Benedetto – primul dintre *ufficialii* dogelui
 Giovanelli – căpitan de vas
 Leonardo Pazzi – legat papal, cedează ispitei
 Strigătorul – la început își tăinuiește numele, Fulcher von Straben, din motive întemeiate
 Meinhard – scutier al lui Fulcher von Straben
 Friedrich – arhiepiscop de Mainz, atât prelat, cât și nobil mirean
 Franziskus Henlein – administrator al arhiepiscopiei din Mainz
 Adele Wallhausen – văduvă din Mainz de o frumusețe misterioasă

La început, sfârșitul

Ne aflăm în anul 1428 de la întruparea Domnului și cu siguranță că, dacă lumea va dăinui peste secole, se va spune odată că acesta a fost un an neimportant, nerepresentativ. Ceea ce nu îmi pasă. La vârsta mea, nevoia de importanță este oricum minoră. Nu, pentru un moșneag ca mine, cu totul alte lucruri sunt importante acum.

Cât timp am irosit pentru a strânge bunuri pământești, câtă simțire am irosit pentru a trăi ceea ce în mod obișnuit se cheamă dragoste! Acum, când barba mea este albă ca blana unui iepure de munte, și bărbăția mea atârnă între picioare – iertate să îmi fie comparațiile – acum când spatele îmi este îndoit și când vederea îmi permite doar să deosebesc ziua de noapte, când ar trebui să fiu, așadar, nemulțumit, nefericit, trist și sfâșiat de mâhnire, simt o ciudată mulțumire și o anumită fericire. Nu întrebați de ce, pentru că este destul de absurd.

Eu, Michel Melzer, meșter de oglinzi în Mainz și tipograf, îmi număr zilele aici în hruba arhiepiscopului, și mă minunez de cât număr, și zilnic mă întreb cât va

mai trebui să număr, când ceasul pus să îmi marcheze soarta ar fi trebuit să se oprească demult. Și sunt 78 de ani sau mai puțini – ce mă interesează? Iar pe dumneavoastră, nici atât!

Cu toate că mă aflu aici de la *Laurenzi Anno* nu mai știu cât, și zbirii îmi sunt oricum, numai bine intenționați nu, cu toate că viața mea se limitează la trei pași înainte și doi lateral, această vară mi se pare cea mai fericită din viața mea. Veți întreba de ce. Iar eu vă voi da răspunsul.

Nu se împarte de la început viața în lumină și umbră, în război și pace, muncă și răgaz, pasiune și calm, haos și armonie? Dacă așa stau lucrurile, acum și aici trăiesc sfârșitul zilelor mele în pace, răgaz, calm și armonie. Există o viață mai bună decât aceasta?

Acum, când m-am obișnuit cu acest loc, departe de haos, pasiune, muncă și război, pentru mine înseamnă fericire să aștept lumina soarelui de dimineață și clopoțele de la St. Alban răsunând seara, acum simt mai multă satisfacție sufletească decât în așa-zișii mei cei mai buni ani.

Celula mi-o împart cu un păianjen, care zilnic parcurge același drum pe peretele opus patului meu din lemn în căutarea hranei, seara. La început a trebuit să stau nemișcat pentru ca păianjenul să își continue drumul spre fereastra zăbreliată, dar după o vreme ne-am obișnuit unul cu celălalt într-atât, încât insecta se oprește la mijlocul peretelui, se întoarce în jurul

propriei axe de parcă ar vrea să mă salute, apoi se îndreaptă direct către țelul ei, proeminența fereastră unde își găsește hrana.

Nu aș fi crezut că la vârsta mea înaintată voi deveni arahnolog. Și totuși, eu prețuiesc păianjenul. Nu doar pentru că îmi ferește trupul de toți paraziții, ci și pentru însușirile lui profetice. Prin comportamentul lui poate prezice vremea și nu se înșală niciodată. Dacă se mișcă agitat și repede, va fi furtună, ploaie și cer acoperit, dar dacă mișcările îi sunt uniforme și calme, înseamnă că cerul va fi senin. Și asta nu este totul. Păianjenul mi-a indicat și calea corectă de urmat spre a transmite posterității amintirile mele, ceea ce mie îmi fusese interzis de la cel mai înalt nivel, deoarece stăpânii suspuși nu se tem de nimic mai mult decât de adevăr. Iar dumneavoastră știți, desigur, că acela care spune adevărul rareori găsește auditoriu binevoitor.

Eu cred că ei au vrut să îmi astupe gura, ba chiar să mă omoare atunci când mi-au luat hârtia și pana, adică tot ce aveam mai prețios. Totuși, negustorii putred de bogați, în talare negre, au uitat să mă ardă. Nu par să fi înțeles că pericolul cel mare îl reprezintă gândurile; ele își urmează calea atâta vreme cât omul respiră.

Pierdut în gânduri, urmăream, deci, drumul întotdeauna dus-întors al *decis fapta*. Când onorabila mamă a născut doi gemeni sănătoși – fapt care era privit ca o binecuvântare specială a atotputernicului chiar și în cercurile de celibatari, iar când binecuvântatul tată

și-a atârnat în cui veșmântul augustin și a vrut să o ia de soție pe călugăriță, a fost acuzat de cei mari de nebunie și a fost adus aici. De aceea el era de părere că aici nu ar fi o închisoare, ci un balamuc.

Toate acestea, și încă multe altele, le-am aflat prin gaura din zid într-o singură noapte. De frică să nu fie descoperită, am vârat din nou piatra la locul ei. În următoarea zi am mai aflat că el dispunea de hârtie și cerneală și că avea posibilitatea de a-și scrie gândurile, dar, susținea el, nu ar fi interesat de așa ceva.

A treia zi ne câștigasem reciproc încrederea, iar când el a remarcat cât de mult sufeream din cauza interdicției de a scrie, s-a oferit, mai mult din plictiseală, să consemneze el ce aveam eu de spus.

Și, pentru Dumnezeu, multe mai aveam eu de spus! Niciunul din noi nu știa dacă va părăsi acele ziduri în viață și nici dacă întreaga lucrare nu va fi zadarnică; dar eu voiam să îmi salvez onoarea. Iar dacă exista măcar o fărâmă de speranță ca însemnările mele să supraviețuiască celulei, nu voiam să o las nevalorificată.

Din partea mea, bogații nu au decât să se bucure de aurul lor, iar pioșii, de păianjenul lor, până în ziua în care, Dumnezeu știe de ce, el a apucat pe un alt drum, și anume pe partea în care se afla patul meu. S-a apropiat de mine atât de mult, încât l-aș fi putut atinge, apoi păianjenul a dispărut brusc într-o crăpătură din zid, căreia până acum nu îi acordasem nicio atenție.

Când, în ziua următoare, nu a mai apărut, am încercat să cercetez crăpătura din perete. Am constatat cu mirare că piatra se mișca, și, după ce am forțat-o, am desprins-o din zid. Și am fost foarte înspăimântat când, prin deschizătura groasă cât un braț, am zărit chipul palid al unui bărbat. El crezuse că Belzebut îl privea prin zid.

A durat o vreme până când prin gaura îngustă ne-am făcut fiecare o imagine despre celălalt și ne-am câștigat reciproc încrederea, ajungând să purtăm o conversație. Am înțeles că nu aveam de ce ne teme unul de celălalt și că, în fond, împărtășeam aceeași soartă amară. Celălalt – îl voi denumi astfel deoarece el a refuzat să spună cum se numește – plătea pentru neleguirea de a fi sedus o călugăriță a Sfintei Hildegard, ceea ce, în concepția bisericii, reprezenta un păcat absolut atâta vreme cât donatorul spermei își tot făcea semnul crucii și nega viața veșnică, iluminat de fericirea dată de știința lor, dar acelui perfid Gensfleisch nu îi cedez triumful de a se împăuna ca schimbător al destinelor lumii, pentru că nu acesta este adevărul. Fiecare triumf este rezultatul unei înșelăciuni strigătoare la cer, iar ceea ce am eu de spus este povestea luptei mele de o viață împotriva acelui rival înconjurat de lăudaci, aliat cu Satan și cu acele creaturi denumite Oriens, Amaymon, Paymon și Egim. Asta mi s-a pus și mie în cârcă, însă eu jur pe dragostea pentru Simonetta, singura rază de lumină din întunericul în care mă aflu,

că nu este adevărat, chiar dacă aparențele par să o confirme, pentru că altfel aş fi lovit pe loc de orbire.

Totdeauna au fost prețuiți oamenii care s-au ocupat de lucruri necunoscute și inexplicabile pentru ceilalți, ca magii, vrăjitorii și practicanții magiei negre. De remarcat că popilor nu le-a făcut nimeni acest reproș, ei nefăcând altceva ani de-a rândul. Pe când încă șlefuiam oglinzi, cu al căror ajutor oameni cucernici credeau că erau captate radiațiile Sfântului Duh și nătarăi proști credeau că receptau efectele miraculoase ale scutecelor pline de rahat ale bebelușului Isus, produsele din treizeci de mănăstiri mi s-au atribuit alături de o plată bună chiar și o indulgență totală, care îmi ierta veșnic orice păcat aş fi săvârșit. Acum vedeți care este valoarea unei astfel de absolviri de păcate: nici măcar cât valorează hârtia pe care este scrisă! Și nu am săvârșit nicio infracțiune, în afară de a fi văzut cu propriii ochi ceea ce nu aveam voie să văd niciodată, și, pe toți sfinții, pe atunci vederea mea era mai ageră decât cea a unui vultur.

Dar nu vreau să mă plâng, cu toate că zi de zi în jurul meu totul devine din ce în ce mai întunecat. Am văzut destule, mult mai multe decât ar fi avut voie să vizeze un simplu meșter de oglinzi din Mainz. Am trăit într-o vreme mai descompusă decât oricând până atunci, într-o lume ce și-a pierdut înfașurarea, în care ce era mai jos a ajuns cel mai sus și invers. Chiar și forma și-a schimbat-o lumea aceasta, ca și sensul de mers.

Trei mii de ani s-a navigat către est pentru a ajunge în India, iar acum, dintr-odată, se spune că trebuie să mergi spre vest pentru a ajunge tot în India. Dar ce ar căuta un bătrân ca mine în India?

Acelea au fost vremuri în care războaiele se purtau cu cap, și atunci când era inevitabil, și cu forța mușchilor – războaie cinstite, bătălii de la bărbat la bărbat. Îvingea cel mai bun, cel mai puternic, cel mai rapid – și merita. Astăzi? Astăzi războaiele sunt decise de praful de pușcă. Nici să ținesteți nu mai este nevoie. Cu cât trimiți mai multe încărcături în direcția inamicului, cu atât speranța unei victorii este mai mare. Ce vremuri, în care dușmanul nu se apropie nici măcar la limita vizibilității, în care inamicii mor fără a-și fi întâlnit măcar adversarii! Dacă se continuă astfel, pe câmpul de luptă se vor prezenta numai comandanții, doar pentru a aprinde fitilurile, și, dintr-un foc, întreaga armie a inamicului va fi masacrată.

Când, datorită acelei arte pentru care de un an mă cert cu această creație a lui Satan, într-o zi îi aduceam sfinței biserici venituri mai mari decât călugării, acțiunile mele erau plăcute chiar de papa din îndepărtata Romă. Însă când din oglinzile mele priveau femei voluptuoase care își ridicau rochiile până la pubis și își arătau piepturile pline și neacoperite, arhiepiscopul m-a numit vrăjitor în public, iar arta mea a devenit condamnată, deși tocmai el era cel care trebuia să știe

că adevărul se afla în ochii privitorului, mai ales că el însuși se număra printre cei mai buni clienți ai mei.

Ce vremuri, în care la concilii sunt mai multe curve decât episcopi, în care călugării și călugărițele se sfășie în mănăstiri, și superiorii mănăstirilor se împreunează după calendare astrologice, pentru a procrea supraoameni! Este o minune dacă în acest fel nu se nasc creaturi umane cu trei ochi, și cu o buză despicată, dacă nu sunt aduse pe lume vaci cu două capete ori pisici sau pești ce zboară precum ciocârliile!

Lumea tânjește după neobișnuit, după magi care vorbesc din burtă în loc de gură, transformă piatra în brânză și fac ca apa să curgă la deal. Un măgar care cântă la harpă este mai interesant decât vorbele unui filozof. Dacă Hieronymus Bosch, pictorul cel mai cunoscut din zilele noastre, ar fi pictat precum ceilalți mari pictori din trecut, ar fi fost curând uitat, așa cum s-a întâmplat cu alții. Dar el îl smulge pe diavol din iad, face să plutească duhurile din ceruri, le dă călugărițelor chip de bârfitoare și episcopilor chip de fantome, desenează androgini și himere, și deasupra tuturor atârână anatema omenirii în culori stridente.

Ce vremuri, când grotescul înseamnă mai mult decât un chip frumos, când papii au magi proprii, iar regii au profeții lor cu globuri de cristal! Ce vremuri, în care mamele oferă spre vânzare lichidul din cordonul ombilical al nou-născuților, despre care se crede că ar ajuta la obținerea tinereții veșnice. În care o coadă de nevăstuică retează înlătură durerea de dinți, iar argintul

băut vindecă sifilisul. Călugării erudiți, care mai înainte practicau contemplația și rugăciunile evlavioase, prezic nașterea unui copil mirosind urina. De către alchimiști se descoperă mereu elixiruri tot mai rele, care mijlocesc vise și năluciri, ca și puțină fericire de câteva clipe, dar nici nu dispare bine aceasta, că oamenii dependenți au de-a face cu chipuri grotești.

Sarea și mierea, de la facerea lumii bine-venite ca mirodenii ale pământului, au ieșit la pensie și nu ne mai satisfac gustul. Pentru câțiva saci cu piper, scorțișoară, ghimbir și cuișoare pleacă unii în Arabia și India, iar aceia al căror stomac nu se mai lasă altfel gădilat le plătesc cu echivalentul greutateii în aur. Și se știe că mirodeniile înșală limba pofticioasă doar cu ceva ce nu există, asemănător lumii pestrițe a unui povestitor de basme, sau frimiturilor de la ultima cină, care acum sunt arătate tuturor. Nu este de folos, dar cel puțin nu dăunează, spre deosebire de mirodeniile Orientului. Acestea distrug intestinele, și ceea ce oferă plăcere limbii pentru scurt timp aduce moarte organelor interne.

Întreb: cui i-am greșit eu, făuritorul de oglinzi Michel Melzer, când am anunțat – este mult de atunci – că în oglinzile mele poate oricine să își vadă fericirea doar dacă privește destul de lung în ele și crede în această minune. Că eu trebuia să ajut puțin uneori fericirea, asta mi-o putea ierta oricine care o întâlnea – dar eu am înșelat pe nimeni. Nici măcar pe cei treizeci și șase de călugări ai Ordinului Sfântului Benedict, cărora în acea noapte le-am promis o clipă de fericire, iar ei au